

POSTANOWIENIE

Dnia 19 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marek Siwek

w sprawie **R.T.**

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 19 grudnia 2025 r.,
zażalenia obrońcy skazanego R.T.

na postanowienie Sądu Okręgowego w Świdnicy
z dnia 21 sierpnia 2025 r., sygn. akt IV Ka 841/16

o odmowie przywrócenia terminu do złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia
wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 7 grudnia 2016 r., sygn. akt IV Ka
841/16 i doręczenie tego wyroku wraz z uzasadnieniem

p o s t a n o w i ł

utrzymać w mocy zaskarżone postanowienie.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 7 grudnia 2016 r., sygn. akt IV Ka 841/16, Sąd Okręgowy w Świdnicy zmienił wyrok Sądu Rejonowego w Wałbrzychu z 3 października 2016 r., sygn. akt III K 214/16, w ten sposób, że:

1. uchylił punkty IV, IX i X o warunkowym zawieszeniu wykonania kary, oddaniu pod dozór kuratora sądowego i zobowiązaniu do wykonywania pracy zarobkowej oraz powstrzymywania się od nadużywania alkoholu,
2. określoną w punkcie III karę łączną podwyższył do 1 roku i 8 miesięcy pozbawienia wolności,
3. orzeczonego w punkcie VI środek kamy zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych obniżył do 5 lat,

4. na podstawie art. 47 § 3 k.k. orzekł od oskarżonego na rzecz pokrzywdzonego Z.M. nawiązkę w kwocie 10 000 złotych,

W pozostałym zakresie utrzymał w mocy zaskarżony wyrok, a nadto zwolnił oskarżonego od obowiązku poniesienia kosztów sądowych związanych z postępowaniem odwoławczym, obciążając wydatkami wynikłymi z tego postępowania Skarb Państwa.

Skazany, prawidłowo zawiadomiony o terminie rozprawy odwoławczej (k. 120) nie stawił się na nią, stawiała się zaś jego matka, informując, że wyjechał on do Anglii do pracy (k. 123).

W toku rozprawy Sąd odwoławczy odczytał wniosek R.T. o ustanowienie obrońcy z urzędu (k. 88-91), złożony na etapie postępowania przygotowawczego. W tym wniosku skazany podniósł, iż nie w stanie ponieść kosztów obrony bez uszczerbku dla niezbędnego utrzymania siebie i rodziny. Sąd odwoławczy wniosku nie uwzględnił wobec faktu, że R.T. pracuje dorywczo, jest właścicielem pojazdu a nadto jest kawalerem bez zobowiązań rodzinnych, osobą zdrową i młodą, zatem może podjąć płatne zatrudnienie w celu pozyskania środków na opłacenie obrońcy z wyboru.

Odpis wyroku Sądu odwoławczego został skazanemu doręczony w sposób zastępczy (k. 125)

Pismem z dnia 25 lipca 2025 r. ustanowiony przez skazanego obrońca wniósł o przywrócenie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie na piśmie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy z 7 grudnia 2016 r., sygn. akt IV Ka 841/16. Wniosek swój obrońca skazanego uzasadnił tym, że skazany nie dotrzymał terminu zawitego z powodu pozbawienia go prawa do obrony, a więc z przyczyn od siebie niezależnych.

Postanowieniem z 21 sierpnia 2025 r. Sąd Okręgowy w Świdnicy odmówił skazanemu przywrócenia terminu do złożenia wniosku o uzasadnienia wyroku w powołanej wcześniej sprawie, wskazując, że w niniejszej sprawie nie zaistniał stan, w którym skazany pozbawiony był możliwości złożenia wniosku albowiem brak jest

jakichkolwiek przesłanek by stwierdzić, że jakiekolwiek okoliczności krępowały go w podjęciu tego działania; skoro tak, to instytucja z art. 126 § 1 k.p.k. nie miała zastosowania w niniejszej sprawie.

Na postanowienie to zażalenie wniósł obrońca zaskarżając go w całości na korzyść skazanego i zarzucając mu obrazę przepisów postępowania, mogącą mieć wpływ na jego treść, tj. art. 126 § 1 k.p.k. przez wyrażenie błędnego poglądu, że brak jest podstaw do przyjęcia, że skazany bez swojej winy uchybił terminowi do wniesienia wniosku o uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 7 grudnia 2016 r., sygn. akt IV Ka 841/16, podczas gdy oskarżony nie dotrzymał terminu zawitego z przyczyn od siebie niezależnych – został pozbawiony prawa do obrony przez Sądami obu instancji, nie mając obrońcy z urzędu, o wyznaczenie którego wnioskował, a sytuacja ta była wynikiem błędów w działaniu organów wymiaru sprawiedliwości.

Podnosząc ten zarzut obrońca wniósł o zmianę zaskarżonego postanowienia na korzyść skazanego poprzez przywrócenie terminu do złożenia wniosku o uzasadnienie wyroku Sądu Okręgowego w Świdnicy z dnia 7 grudnia 2016 r., sygn. akt IV Ka 841/16.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zażalenie nie jest zasadne.

Zgodnie z treścią art. 524 § 1 k.p.k., termin do wniesienia kasacji dla stron wynosi 30 dni od daty doręczenia orzeczenia sądu odwoławczego z uzasadnieniem, przy czym sam wniosek o doręczenie orzeczenia z uzasadnieniem należy złożyć w sądzie odwoławczym w terminie 7 dni od daty jego ogłoszenia, a jeżeli ustawa przewiduje doręczenie orzeczenia, od daty jego doręczenia. Jeżeli niedotrzymanie terminu zawitego nastąpiło z przyczyn od strony niezależnych, strona w terminie zawitym 7 dni od ustania przeszkody może zgłosić wniosek o przywrócenia terminu, dopełniając jednocześnie czynności, która miała być w terminie wykonana (art. 126 § 1 k.p.k.).

Przyczyną niezależną od strony jest taka okoliczność, której strona nie mogła usunąć i dokonać wymaganej przez prawo czynności we właściwym czasie (por. postanowienie SN z dnia 24 marca 1997 r., V KZ 28/97, LEX nr 29519). Nie chodzi przy tym o okoliczności jedynie utrudniające dokonanie czynności procesowej z zachowaniem terminu zawitego, lecz o okoliczności uniemożliwiające jej dokonanie.

W doktrynie i judykaturze niekwestionowany jest pogląd, iż za przyczyny od strony niezależne nie mogą zostać uznane „sytuacje, gdy zaniedbania są związane z działaniem danej strony wynikającym z niewykorzystania swoich praw”, co dotyczy także świadomej rezygnacji z uczestnictwa w ogłoszeniu wyroku i tym samym rezygnacji z zapoznania się z jego treścią oraz pouczeniem dotyczącym jego zaskarżalności (zob. np. M. Kurowski (w:) Kodeks postępowania karnego. Tom I. Komentarz aktualizowany, LEX/el. 2021, pod red. D. Świeckiego, komentarz do art. 126, teza 8, postanowienie SN z 15 stycznia 2013 r., II KZ 55/12).

Biorąc powyższe pod uwagę, uwzględniając przy tym realia niniejszej sprawy, postawiony przez skarżącego zarzut obrazy art. 126 § 1 k.p.k. należy uznać za niezasadny. Przede wszystkim trzeba podkreślić, że nie sposób w sprawie mówić o naruszeniu prawa materialnego w sytuacji, kiedy nie została przez Sąd Okręgowy ustalona przesłanka faktyczna, z powodu której określony przepis, w tym wypadku art. 126 § 1 k.p.k., miałby mieć zastosowanie. Treść zażalenia wskazuje zarazem, że skarżącemu chodzi o to, że niewłaściwie uznano, że do uchybienia terminu doszło z powodów od skazanego niezależnych. Twierdzenie skarżącego w tym zakresie jest jednak błędne.

Trafnie bowiem zwraca uwagę Sąd Okręgowy w zaskarżonym postanowieniu, że skazany R.T. podjął osobiście korespondencję zawierającą zawiadomienie o terminie rozprawy odwoławczej i wyjeżdżając za granicę świadomie zrezygnował z udziału w niej. Dalsze jego działania w postępowaniu wskazują zaś, że zrezygnował również z możliwości złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku Sądu odwoławczego, niejako godząc się z jego treścią, skoro po jego wydaniu, nie podjął kroków w kierunku ustalenia samego faktu publikacji wyroku, co umożliwiłoby złożenie wniosku o jego

uzasadnienie. Nie bez znaczenia jest również fakt, że skazany po uprawomocnieniu się wyroku realizował swoje uprawnienia poprzez złożenie wniosku o odroczenie wykonania kary. Niewątpliwie zatem wiedział już, że wyrok został wydany i jest prawomocny. Tym samym w realiach sprawy nie zaistniał stan, w którym skazany pozbawiony był możliwości złożenia wniosku o sporządzenie uzasadnienia wyroku i doręczenie go wraz z uzasadnieniem. Brak jest jednocześnie jakichkolwiek przesłanek uzasadniających twierdzenie, że istniały okoliczności krępujące go w podjęciu tego działania.

Co równie istotne, usprawiedliwieniem niedochowania terminu zawitego nie może być także fakt nieustanowienia skazanemu obrońcy z urzędu, o którego wnioskował. Przede wszystkim trzeba wskazać, że wniosek o ustanowienie obrońcy z urzędu skazany złożył jeszcze w postępowaniu przygotowawczym. Oczywiście wadliwości tego postępowania, jak również postępowania przed Sądem I instancji był fakt, że wniosek ten nie został rozpoznany. Jednakże okoliczność ta wskazuje zarazem, że skazany musiał mieć świadomość nierozpoznania wniosku przez tak długi okres, a więc co oczywiste faktu, że nie jest reprezentowany przez obrońcę. Fakt braku takiej reprezentacji nie pozbawia jednak skazanego samodzielnego podejmowania czynności procesowych, zważywszy w szczególności na fakt, że na organach postępowania karnego spoczywają obowiązki informacyjne, które w sprawie były realizowane. Wadliwość fazy przygotowawczej i rozpoznawczej procesu została sanowana przez Sąd odwoławczy, który wniosek o ustanowienie obrońcy rozpoznał. W sprawie nie istniały warunki do obrony obligatoryjnej, zaś Sąd ten należycie uargumentował przyczyny nieuwzględnienia wniosku. Wskazane przez Sąd odwoławczy okoliczności w sposób jednoznaczny trafnie wskazują na wcześniej wspomniany fakt, że nic nie uniemożliwiało skazanemu dokonania tak prostej w swej istocie czynności, jak złożenia wniosku o sporządzenia i doręczenie odpisu.

Podkreślić również należy, że wbrew twierdzeniom skarżącego zgodnie z treścią art. 426 § 1 i 2 k.p.k. od orzeczeń wydanych m.in. przez sąd odwoławczy co do zasady nie przysługuje środek odwoławczy, chyba że ustawa stanowi inaczej, a ma to miejsce w wypadkach enumeratywnie wskazanych w art. 426 § 2 k.p.k. W

przepisie tym, ani w żadnym innym nie została wymieniona decyzja o odmowie ustanowienia obrońcy z urzędu przez sąd odwoławczy.

Reasumując, niezachowanie terminu do złożenia wniosku o sporządzenie i doręczenie uzasadnienia wyroku w niniejszej nastąpiło wyłącznie wskutek braku staranności i rzetelności skazanego w prowadzeniu swoich spraw. Nie można zatem uznać, by wystąpiła przeszkoda od niego niezależna, uniemożliwiająca osobiste złożenie wniosku, ani także by w jakimkolwiek zakresie doszło do naruszenia art. 126 § 1 k.p.k.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji.

[WB]

[r.g.]